

RİZE İLİNİN BAZI EKOLOJİK KOŞULLARINDA, SELEKSİYONLA BULUNAN ALTI ÇAY (Camelia sinensis (L) O. Kuntze) KLONUNUN (F-3, M-10, D-7, T-10,G-3 ve P-20) GELİŞİMİNİN ARAŞTIRILMASI

Öğrenci: Hülya MAHMUTOĞLU
Danışman: Doç.Dr. Zeki KALAY
Anabilim Dalı: Orman Mühendisliği
Enstitü: Fen Bilimleri Enstitüsü
Üniversite: Karadeniz Teknik Üniversitesi
Tez Adı: **Rize İlinin Bazı Ekolojik Koşullarında, Seleksiyonla Bulunan Altı Çay (Camelia Sinensis (L) O. Kuntze) Klonunun (F-3, M-10, D-7, T-10,G-3 Ve P-20) Gelişiminin Araştırılması**
Tezin Türü: Doktora
Kabul Tarihi: 1/1/1994
Sayfa Sayısı: 197
Tez No: dT95

Özet:

Rize İlinin Bazı Ekolojik Koşullarında, Seleksiyonla Bulunan Altı Çay (Camelia sinensis (L) O. Kuntze) Klonunun(F-3, M-10, D-7, T-10, G-3 ve P-20) Gelişiminin Araştırılması.

Bu çalışmaya 1990 yılında başlanmıştır. Denemede, Çay Araştırma Enstitüsünde seleksiyonla bulunmuş olan, Fener-3, Muradiye-10, Der pazarı-7, Tuğlalı-10, Gündoğdu-3 ve Pazar- 20 klonlarına ait onsekiz aylık fidanlar kullanılmıştır. Mart-1990'da Çayeli-Çataldere (Ç) ve İyidere-İkizdere- (İ) isimli vadilerde, dört farklı yükseltiye (150 m, 450 m, 750 m ve 1050 m) dikilmiştir. Deneme, 2*4*6 faktöriyel deneme planına göre 3 yinelemeli olarak düzenlenmiştir.

Deneme bahçelerindeki fidanlar Ekim-1991'de, değerlendirme yapmak amacıyla sökülmüşlerdir. Fidanların yaprak, gövde, dal ve kök kuru ağırlıkları, taç/kök oranı, yaprak alanı ve sayısı, gövde uzunluğu ve kalınlığı, dal uzunluğu ve sayısı tespit edilip değerlendirilmiştir.

Deneme süresinde, deneme bahçelerine kurulan istasyonlarda, deneme alanlarına ait günlük max. ve min. hava sıcaklıkları, bağıl nem ve aylık toplam yağış miktarları ölçülmüştür.

Yapılan istatistiki değerlendirmelerde, en yüksek yaprak ve gövde ağırlığı, yaprak alanı ve sayısı ile gövde uzunluğu, Ç*150m*T-10 kombinasyonunda oluşmuştur. En yüksek kök ağırlığını oluşturan kombinasyon ise Ç*150m*M-10 'dur. Dal ağırlığı, taç/kök oranı ve gövde kalınlığında f*450m*D-7 kombinasyonu, dal uzunluğunda f*450*T-10 kombinasyonu, dal sayısında ise Ç*150m*D-7 kombinasyonu en yüksek değerlere erişmiştir.

150 m, 450 m, 750 m ve 1050 m yükseltelerde sırasıyla, yıllık ortalama sıcaklık 15.2°C ve 13.2°C, 10.7°C ve 10.6°C, bağıl nem %75.1, %74, %66.3 ve %64.8, yıllık toplam yağış ise 2745 mm, 1670 mm, 1544 mm ve 1303 mm olarak saptanmıştır. Çay bitkisinin gelişmesini tamamlayabilmesi için yıllık ortalama sıcaklık 12°C'nin, bağıl nem %70'in yıllık toplam yağış ise 1500 mm'nin üzerinde olmalıdır. Anılan iklim parametreleri, 150 m ve 450 m yükseltelerde çayın gelişmesine uygun sınırlardadır. 750 m ve 1050 m yükseltelerde ise sınırların aşağısına inmiştir.

Denemede yaprak dal ve kök ağırlıkları, yaprak alanı, gövde kalınlığı ve dal uzunluğu 150m ve 450 m yükseltelerde benzer durumda iken, 750 ve 1050 m yükseltelerde önemli miktarlarda azalma göstermiştir. Gövde ağırlığı ve uzunluğu, yaprak sayısı ve dal sayısı ise yükseltideki artışa bağlı olarak önemli miktarda azalmıştır.